

Dendrokronologisk undersökning av två byggnader i Villbäck, Säfsnäs socken

av Torbjörn Axelson

En gammal finngård, sedermera torp, i Villbäck besöktes tillsammans med P.G Jansson och torpets nuvarande ägare den 16 september 2009 för dendrokronologisk provtagning med tillväxtborr. Ett äldre, grått uthus av timmer och en stuga beklädd med panel finns på tunet.

Uthuset

Uthuset har två rum, med separata ingångar. Det större, norra rummet är beklätt med sågade brädor, varför inte timret är åtkomligt. I det mindre, södra, rummet är däremot timret åtkomligt. Det är vid närmare betraktande uppenbart att byggnaden från början fungerat som bostadshus. Väggarna har varit vita, täckta med, förmodligen slammad kalk, som tagits bort. Taket är av kraftigt sotade välhyvlade brädor, som ligger på mycket fint hyvlade bjälkar, även de

Stugan från ca 1793

kraftigt sotade. Taket har varit bestruket med en ljus slamfärg, som mestadels rasat ner. Likadant tak finns i det större, norra rummet. Längst in i båda rummen består dock taket av återanvända panelbrädor, vilket bör tokas som att där tidigare stått en eldstad. Mellanväggen är i denna del helt igenspikad från båda hållen, och oåtkomlig. Från utsidan syns dock att en stor del av knuthålen satts igen, vilket kan tolkas som att stockarna vid eldstaden avlägsnats, antagligen p.g.a röta. Provtogs ur mellanväggen i stockarna M5, M6, M7, M8, M9, alla av tall. Dessa har samtliga en yttersta komplett årsring från 1792, vilket betyder att virket fälldes vintern 1792-93. Provtogs också i en takbjälke. Där saknas dock helt åtkomlig vankant, men ett försök gjordes att borra diagonalt igenom bjälken med förhoppningen att träffa den vankant som syns mot taket. Försöket misslyckades dock och borret kom ut ca 20 mm nedanför vankanthörnet. Den yttersta årsringen i detta prov, SfVbU6c, är från 1759. Att döma av vedens täthet och de ca 14 mm som, i enlighet med Pythagoras sats, bör saknas ut till vankant är det rimligt att anta att det saknas 30-50 årsringar i provet. Fällningsåret bör då ligga i intervallet 1789-1809. Mest troligt är därför bjälken ungefär samtida med väggen, och i varje fall inte nämnvärt äldre än denna. Virket i bjälken är dock troligen från annat bestånd än väggtimret.

Stugan är inte byggd som en traditionell rökstuga, men den mycket kraftiga sotningen av taket kan kanske tyda på att den tidvis ändå eldats som en sådan!?

Södra rummet i stugan från ca 1793. Lägg märke till det sotiga taket och konturen av eldstaden på den bortre väggen.

SfVbS3a	1760	226	235	159	200	153	153	145	143	132	154
SfVbS3a	1770	125	84	89	84	85	89	101	91	65	56
SfVbS3a	1780	87	76	75	86	81	73	71	87	66	53
SfVbS3a	1790	64	65	46	64	72	62	65	66	56	65
SfVbS3a	1800	49	71	99	88	58	78	60	83	85	78
SfVbS3a	1810	42	42	44	46	65	77	53	73	52	102
SfVbS3a	1820	81	96	72	102	64	57	110	107	99	95
SfVbS3a	1830	82	62	78	89	108	88	106	106	88	60
SfVbS3a	1840	58	60	75	76	102	91	142	72	110	50
SfVbS3a	1850	60	58	31	36	38	39	49	90	82	52
SfVbS3a	1860	59	46	45	40	33	43	53	20	27	48
SfVbS3a	1870	30	999								
SfVbS3a	####	3. bärlina fr väster									
SfVbS4a	1728	133	115								
SfVbS4a	1730	122	187	203	158	178	188	95	126	114	112
SfVbS4a	1740	96	115	123	128	138	141	123	107	112	106
SfVbS4a	1750	170	153	199	203	167	159	112	125	118	134
SfVbS4a	1760	138	144	144	141	133	122	134	91	65	70
SfVbS4a	1770	51	45	64	64	64	75	92	102	102	99
SfVbS4a	1780	79	65	59	68	59	76	56	54	66	72
SfVbS4a	1790	45	68	69	51	66	44	32	48	34	46
SfVbS4a	1800	24	34	40	46	53	47	32	38	34	35
SfVbS4a	1810	53	76	63	58	71	76	71	75	81	74
SfVbS4a	1820	47	40	64	52	40	41	69	64	47	45
SfVbS4a	1830	43	52	45	38	59	39	42	35	32	30
SfVbS4a	1840	20	24	36	35	46	46	34	25	29	19
SfVbS4a	1850	19	17	15	13	15	19	16	18	16	23
SfVbS4a	1860	22	15	9	9	9	15	999			
SfVbS4a	####	2. bärlina fr väster, Tynande ytved									
SfVbS5a	1758	237	181								
SfVbS5a	1760	184	143	132	177	200	194	220	165	165	156
SfVbS5a	1770	152	136	107	76	58	79	68	61	71	93
SfVbS5a	1780	91	86	79	70	102	119	126	86	70	60
SfVbS5a	1790	88	87	80	77	88	89	78	90	97	90
SfVbS5a	1800	89	64	86	105	101	125	87	107	122	74
SfVbS5a	1810	60	52	68	169	301	166	76	74	55	95
SfVbS5a	1820	94	79	62	65	74	78	101	111	147	113
SfVbS5a	1830	127	141	105	106	122	88	121	112	88	71
SfVbS5a	1840	59	44	61	73	95	84	77	57	66	61
SfVbS5a	1850	71	65	51	31	46	50	39	51	65	58
SfVbS5a	1860	56	43	45	59	55	67	70	40	47	49
SfVbS5a	1870	45	999								
SfVbS5a	####	1. bärlina fr väster, brand?skada 1812-13									
SfVbU1a	1720	208	156	201	226	234	212	145	131	190	192
SfVbU1a	1730	213	200	221	171	181	143	124	147	185	164
SfVbU1a	1740	134	158	194	169	160	105	107	95	98	92
SfVbU1a	1750	145	89	78	116	121	127	104	112	92	121
SfVbU1a	1760	97	92	87	100	152	140	151	111	102	86
SfVbU1a	1770	43	44	54	52	50	48	71	64	83	103
SfVbU1a	1780	91	120	146	118	119	113	99	90	66	65
SfVbU1a	1790	79	101	91	999						
SfVbU1a	####	M5									
SfVbU2a	1708	132	141								
SfVbU2a	1710	124	127	123	103	173	167	152	158	140	191
SfVbU2a	1720	214	175	226	208	244	220	193	148	177	174
SfVbU2a	1730	187	151	199	147	138	92	82	94	108	68
SfVbU2a	1740	50	51	70	80	130	135	114	111	135	153
SfVbU2a	1750	189	184	193	191	145	116	103	104	119	150
SfVbU2a	1760	136	149	145	178	189	189	195	145	124	122
SfVbU2a	1770	76	63	80	73	67	89	69	91	102	113
SfVbU2a	1780	113	102	112	111	164	144	130	97	89	82
SfVbU2a	1790	84	120	113	999						
SfVbU2a	####	M6									
SfVbU3a	1696	217	194	195	205						
SfVbU3a	1700	198	170	193	237	199	142	170	164	119	107
SfVbU3a	1710	118	133	150	154	125	180	190	163	109	90
SfVbU3a	1720	134	150	191	184	158	111	115	108	131	137
SfVbU3a	1730	146	106	143	116	120	89	87	89	90	95
SfVbU3a	1740	82	43	84	94	64	83	52	78	81	64
SfVbU3a	1750	65	108	92	115	98	103	68	63	53	60
SfVbU3a	1760	59	70	60	48	60	47	56	42	11	25
SfVbU3a	1770	23	17	26	18	11	12	16	20	20	17
SfVbU3a	1780	25	12	10	14	16	20	16	17	13	11
SfVbU3a	1790	8	16	12	999						
SfVbU3a	####	M7									
SfVbU4a	1743	162	176	166	154	131	186	174			
SfVbU4a	1750	285	246	233	217	175	209	182	219	201	201
SfVbU4a	1760	199	201	188	211	202	223	222	182	200	149
SfVbU4a	1770	108	100	124	145	125	167	196	135	124	113
SfVbU4a	1780	102	97	106	119	111	141	113	100	76	88
SfVbU4a	1790	96	142	148	999						
SfVbU4a	####	M8									
SfVbU5a	1696	233	165	175	189						
SfVbU5a	1700	201	181	208	179	168	121	104	109	88	66
SfVbU5a	1710	85	81	82	79	74	117	92	89	83	82
SfVbU5a	1720	119	87	93	92	102	97	72	89	98	72
SfVbU5a	1730	85	98	91	64	65	41	53	62	90	81
SfVbU5a	1740	67	47	59	46	75	77	71	70	89	77
SfVbU5a	1750	113	96	125	106	112	87	67	85	80	103
SfVbU5a	1760	74	65	63	75	88	91	94	78	73	90
SfVbU5a	1770	75	56	71	61	60	45	85	97	89	64

SfVbU5a	1780	52	52	81	67	67	55	45	48	29	35
SfVbU5a	1790	49	48	53	999						
SfVbU5a	####	M9									
SfVbU6a	1671	229	259	249	182	125	115	106	137	127	
SfVbU6a	1680	116	205	147	161	127	163	156	186	171	174
SfVbU6a	1690	155	187	148	143	171	149	136	136	120	96
SfVbU6a	1700	110	120	112	47	57	73	82	92	92	84
SfVbU6a	1710	89	107	158	145	96	118	122	110	84	77
SfVbU6a	1720	106	102	82	76	73	109	94	111	112	116
SfVbU6a	1730	105	104	999							
SfVbU6a	####	InnertakbjälkeD2,	ejVK								
SfVbU6b	1670	280	230	277	252	195	126	124	119	119	109
SfVbU6b	1680	129	139	156	140	104	114	146	132	123	126
SfVbU6b	1690	86	121	106	84	110	97	89	79	69	64
SfVbU6b	1700	81	94	91	33	33	54	51	43	54	48
SfVbU6b	1710	78	78	99	90	85	90	76	73	78	80
SfVbU6b	1720	96	76	57	57	57	55	56	69	85	70
SfVbU6b	1730	72	67	86	77	62	43	36	38	54	54
SfVbU6b	1740	47	23	46	42	38	53	44	49	54	33
SfVbU6b	1750	59	44	68	55	62	999				
SfVbU6c	1658	256	306								
SfVbU6c	1660	384	324	367	348	326	324	323	234	215	235
SfVbU6c	1670	249	200	225	225	196	124	110	103	105	123
SfVbU6c	1680	130	148	133	123	120	121	154	134	133	114
SfVbU6c	1690	93	149	153	148	150	123	108	88	71	55
SfVbU6c	1700	80	88	73	34	47	46	68	72	61	53
SfVbU6c	1710	54	64	78	82	125	110	73	91	101	96
SfVbU6c	1720	131	116	100	105	82	135	90	85	95	109
SfVbU6c	1730	89	91	114	90	80	56	42	47	57	48
SfVbU6c	1740	48	31	49	50	49	47	41	48	42	40
SfVbU6c	1750	51	57	64	61	44	39	30	26	21	29
SfVbU6c	1760	999									
SfVbU6c	####	+ ca 14 mm till VK									

*Denna och andra dendrokronologiska undersökningar återfinns på
www2.hemsida.net/taxelson/dendro/obj/*